

TAMPARANAN

Pitak ni Ginang ANTONIA F. VILLANUEVA
GURO SA PAMANTASAN NG STO. TOMAS

IKA-9 NA ARALIN

ANG KAILANAN NG MGA PANGGALAN

Si Huséng Sisiw

NOONG nakaraang linggo, ang kuwento ukol kay Lakandula ay nabasa ninyo. Ngayon namán ay inyong basahin ang kuwento ukol sa naging guro ni Francisco Baltazar, si Jose de la Cruz, na kilalá ng marami sa tawag na Huséng Sisiw.

Si Huséng Sisiw ay ipinanganák sa Tundó, Maynila noóng ika-24 ng Disyembre, 1746.

Maliit pang bata si Huséng Sisiw, nang kanyáng ipakilala ang pagkamahilig niya sa pagtula. Ang mga kapit-bahay lamang ang mga unang nagturo kay Husé ng abakada. Una niyáng nátutuhan ang "cartilla"; pagkatapos ay "catón" ang kanyang pinag-aralan. Nátutuhan niyáng lahat ang mga Misteryo at saka "Doctrina Cristiana." Iyán lamang ang mga tanging aklát na kanyáng pinag-aralan.

Tunay na masikap si Husé, sa-pagká't unti-unti niyáng binasa ang mga aklát na napasakamay niya. Sa kanyáng paraán, nagkaroon siya ng pagkakataóng matunghayan ang ilang aklát ng Pilosopya at Cánones, hanggang sa siya'y makatula sa wikang latin, bukód pa sa wikang kastila at wikang tagalog.

Nguni't ang kanyáng mga mangungang ay nangamatáy, kaya hin-

di siya nakapagpatuloy sa gayóng gawain. Subali't ang kanyang pagkamahilig sa pagtula ay umunlad na rang umunlad. Mula noon, siya'y napabantóg sa pagtula, at bihirang paanyaya sa mga pista-han, na hindi siya ang pinagagawa. Ang mga sulat man sa pag-ibig ay nasusulat din sa tula kaya si Husé rin ang naging takbuhán ng mga binata. Nakilalang lalo ang kanyang pagkamabuting makata nang siya'y kilalang guro ng mga noon ay tumutula. Sinasabing magaling daw si Husé sa paghilot sa mga tuláng piláy.

Ang kabantugán ni Huséng Sisiw ay nakasapit sa kaalamán ni Francisco Baltazar, at isá na siya sa mga pumaroon sa táhanan ni Husé upáng magpaayos ng mga tuláng sinulat niya. Sa simula pa lamang ay natanto ni Husé ang talinong tagláy ni Balagtás, kaya ito'y kanyáng kinilala at itinangi.

Bakit siya pinalayawan ng "Huséng Sisiw"? May palagáy na kaya raw pinamagatán siyang "Huséng Sisiw" ay dahil sa di niya ináayos ang tuláng ilapit sa kanya kundi may upang isang sisiw. Nguni't mga taong nakakilala sa makata ang nagsisipag-sabing hindi raw totoo ang palagáy na iyán. Ang sanhi raw ng palayaw ay waláng ibá kundi ang kanyang pagkaibig sa pagkain ng sisiw. Maging sa mga gulay man daw, ang lalong ibig ni Husé'y ang mura, sapagká't ayon sa kanyá'y iyon daw ang masaráp at lalong masustansiya. Bukod diyán, maraming taga-Tundó ang nagsabing si Husé'y mabuting tao at di gumawa ng pag-iimbót sa kápuwa.

Tunay na mahilig si Husé sa pagbabasa. Ang baw't aklát na napasakamay niya'y kanyáng pinagtiyagaang binasa upáng malaman ang layunin ng sumulat ng aklát. Ang Bibliya ay isá na sa kanyáng pinag-aralang mabuti.

kaya't náituturo raw ni Husé ang kabanata at bersikuló ng baw't pangyayari.

Bakit kaya nagkasira si Husé at si Balagtás? Isang araw, si Balagtás ay nagsadya raw sa bahay ni Husé at sumangguni ukol sa isang bagay na itinuro namán sa kanya. Itó raw ay di tinupád ni Balagtás at nálamam namán ni Husé. Ang bagay na iyon ay siyang ikinagalit niya at pinagsabihan si Balagtás na huwág nang paturu pa sa kanya at ipalagáy na di silá nagkakilala. Ang bagay na iyon ay dinamdam namán ni Balagtás at ang magguro ay di na muli pang nagbatián.

Si Huséng Sisiw ay maraming sinulat na komedya at mga kurido. Sumulat din siya ng ilang tula.

Namatáy siya noong ika-13 ng Marso ng taóng 1829.

Ang Kailanán ng mga Pangngalan

Náipakilala ang kailanán ng mga pangngalan sa ibá't ibáng paraán. Maáring gumamit ng mga pantukoy upáng máipakilala ang isahan at maramihán ng mga pangngalan.

1. Ang bata ay nag-áaral.
 2. Ang dalaga ay masipag.
 3. Ang pusa ay nanghuli ng daga.
 4. Si Gil ay naglalaro.
 5. Si Dora ay nagluluto ng pagkain.
 6. Si Gene ay kumákain na.
- Ang si at ang ay mga pantukoy na isahan at nagpapakilala na ang mga pangngalan ay nasa isahan.

1. Ang mga bata ay nag-áaral.
 2. Ang mga dalaga ay masipag.
 3. Ang mga pusa ay nanghuli ng daga.
 4. Siná Gil ay naglalaro.
 5. Siná Dora ay nagluluto.
 6. Siná Gene ay kumákain na.
- Ang siná ay siyang maramihán ng si. Ang ang mga ay siya namang maramihán ng ang. Nasa kailanáng maramihán ang pangngalang pinangungunahan ng siná at ang mga.

Ang kailanán ng pangngalan ay náipakilala rin ng pang-uri.

Isahan	Máramihán
magandá	magagandá
mabuti	mabubuti
masaráp	masasaráp
maayos	maayos
malakí	malalakí

1. Ang magandang dalaga ay aming nákita.
2. Ang magagandang dalaga ay aming nákita.
3. Maayos ang inyóng táhanan.

4. Maayos ang kaniláng mga táhanan.

Ginagamit din ang pamilang sa pagpapakilala ng kailanán ng pangalan.

1. Isang aklát ang aking binasa.
2. Limang aklát ang hiniram ko.
3. Sandaang kabán ang kailangan namin.
4. Sampung piso ang halagá niyan.

Pagsasanay

Sabihin ang kailanán ng baw't pangngalan sa pangungusap.

1. Si Choleng ay may mga táhanang magagandá.
2. Ang limang mag-aaral ay pumasok na.
3. Isang babae ang laging may-sakit.
4. Ang mga batang maliliit ay naglalaro.
5. Siná Eugenio'y mababaft.
6. Makukupad na manggagawa ang nagsigawa ng bahay.
7. Si Nena ay pinsan ko.
8. Dalawang aklát ang pinag-aralan namin.
9. Siná Ana ay masisipag.
10. Ang mga tao'y payapang umuwi.—#

HALIK SA...

(Karugtong ng nasa pah. 15)

nagsihunos nang takalin na ang mga lugás.

Galák na galák si Ida. Naka-hunos siya nang mahigit na apat na kabán at iyon ay ipinagmamalaki niya sa sinumang nakakausap. Noon lamang siya nakalásap ng kita buhat sa sariling paták ng kanyang pawis.

Ang mga tao sa Katakti ay matagal din bago nagsibalik sa kaniláng mga táhanan sa baybay kalsada at ito'y nang magtatag na lanang ng mga pamahalaan ang mga nanakop na Pondiyap.

Ganoon man, hindi lahat ng lalaki ay nagkaroon ng lakás ng loob na mamalagi sa kaniláng táhanan sa malapit sa kalsada, sa-pagká't ang mga trak ng kaaway ay malimit ding humarurot sa maalikabok na lansangan sa paghanap ng mga bisig na mapagagawa ng anumang gawain sa mga garison at ibá pang himpilang hukbo ng mga hapon.

At upáng makaiwas sa kinatátakutang pangangalap ng mga lalaki, karamihan sa kanilá'y nagsisipagparaán ng araw sa mga bukid at kasukalan at saka na lamang bumabalik ng bahay paglata ng kadiliman ng gabi.

Sakit Sa Balat... Sakit Na Lihim

DR. F. C. PLANTILLA

May 13 taong naging punong manggagamot ng "Cebu Skin Dispensary," pinakamalaking pagamutan ng sakit sa balat ng Pamahalaan sa Pilipinas. Dalubhasa sa pagkilala ng ketong. Daglang paggamot sa gonorea at sipilis.

Great Eastern Hotel, Echague, Kuwarte 315
8-9 ng umaga: 3:30-5:30 ng hapon

A. CASAJE OPTICAL CO.

OPTOMETRISTS & OPTICIAN

PRESCRIPTIONS EYES SCIENTIFICALLY EXAMINED EYE GLASSES ACCURATELY FILLED 241-A CARRIEDO, MANILA PROPERLY FITTED

RAYO-X; LABORATORIO CLINICO AT VAPOR-MERCURIO

LAMPACA ULTRAVIOLETA

Completong pagsuri at Modernong Paggamot ng mga karamdaman tulad ng: sakit sa da-anan ng IHI; SIRA ang REGLA; hindi PAG-AANAK; sakit sa BALAT; TISIS sa BAGA at APENDICITIS. SUGAT o PAMAMAGA ng SIKMURA; BITUKA; ATAY; MATRIZ; PANTOG at BATO.

DR. M. G. VIRATA

Nagtapos at nag-espesyalista sa pagka manggagamot sa ibang lupain. Naging Director ng Virata's Hospital, Kuwarte No. 219 S.C. Cruz Bldg. Kanto ng Escolta at Plaza Sta. Cruz.